خراسان رضوی

صفحه آخر

یک‌شنبه
۱۱ شهریور ۱۳۹۷
۲۱ ذی‌الحجه ۱۴۳۹
۸ صفحه/شماره ۳۹۳۴

روزنامه خراسان رضوی:
رتبه یک نشریات استانی

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری خراسان
مدیر مسئول: محمد سعید احدیان
سردبیر: سیدعلی علوی

دفتر مرکزی: مشهد، بلوار شهید صادقی
صندوق پستی: ۵۱۱-۹۱۷۳۵
تلفن: ۳۷۶۳۴۰۰۰-۰۵۱

نمابر دبیرخانه: ۰۵۱۳۷۶۲۴۳۹۵
پذیرش آگهی و اشتراک: ۰۵۱۳۷۰۱۰
پیامک: ۲۰۰۰۹۹۹

چاپ مشهد: شهر چاپ خراسان
روابط عمومی: ۰۵۱۳۷۰۰۹۱۱۱
نمابر تحریریه: ۰۵۱۳۷۶۲۶۵۰۱

حکمت روز

امام صادق (ع)

گناهی که نعمت ها را تغییر می دهد، تجاوز به حقوق دیگران است. گناهی که پشیمانی می آورد، قتل است. گناهی که گرفتاری ایجاد می کند، ظلم است. گناهی که آبرو می بَرد، شراب خواری است. گناهی که جلوی روزی را می گیرد، زناست. گناهی که مرگ را شتاب می بخشد، قطع رابطه با خویشان است. گناهی که مانع استجابت دعا می شود و زندگی را تیره و تار می کند، نافرمانی از پدر و مادر است.

علل الشرایع ج ۲، ص ۵۸۴، ح ۲۷

مناجات

خواجه عبدا... انصاری

الهی!
این چه بد تر روزی است، ترسم که مرا از تو جز حسرت نه روزی است
خداوندا!
از بخت خود چون پرهیزم و از بودنی کجا گریزم؟ و ناچاره را چه آمیزم؟
و در هامون کجا گریزم؟ کریما دل من کان حسرت است و تن من مایه درد و غم
نیارم گفت که این همه چرا بهره من نه دست رسد مرا چاره من
مرا تا باشد این درد نهانی، تو را جویم که درمانم تو دانی

با شاعران

سعدی

خبر

ملیحه رفیع طلب

یک استاد هنرهای رزمی در حضور داوران گینس رکورد زد

شکستن ۷۵۶ سنگ در ۶۷ ثانیه

مهدی نمازی پیش کسوت هنرهای رزمی؛ با شکستن ۷۵۶ سنگ در ۶۷ ثانیه رکورد جدیدی را در این حوزه ثبت کرد. مهدی نمازی رئیس و بنیان گذار سبک بین المللی تکونگ موسول کشور، جمعه گذشته توانست ۷۵۶ سنگ را با دست و در مدت زمان ۱ دقیقه و ۷ ثانیه و ۹ صدم ثانیه بشکند و رکورد جهان را جابه جا کند. مهدی نمازی در خصوص رکورد خود گفت: ناظران و داوران گینس، سازمان جهانی ثبت رکوردهای رزمی، کمیته ثبت رکورد فدراسیون ورزش های همگانی ایران و فدراسیون بین المللی تکونگ موسول در این مراسم حضور داشتند و شاهد این اتفاق بودند. همچنین رکورد مذکور در فدراسیون ورزش های همگانی کشور ثبت شد و حکم و مدالم را نیز دریافت کردم. وی افزود: کارگزار گینس از کشور عمان به این مراسم آمده بود و مستندات ثبت رکورد را با خود همراه برد و قرار شد تا در اوایل سال جدید ۲۰۱۹ به کشور عمان بروم و حکمم را دریافت کنم. همچنین اردیبهشت ۱۳۹۸ هم طی جشنی در کشور کره جنوبی، ریاست فدراسیون بین المللی تکونگ موسول استاد بزرگ پارک نوون، حکم ثبت رکوردم را طی مراسمی اهدا خواهد کرد. نمازی ادامه داد: این برنامه در حضور شهردار مشهد و خیل عظیم علاقه‌مندان به ورزش و با همکاری معاونت فرهنگی شهرداری در میدان شهدای مشهد اجرا شد. وی یادآور شد: رکورد قبلی جهان در دست یک ورزشکار آلمانی (با ۳۰۰ قطعه سنگ) بود.

مشهد #Mashhad

شهر و استان در شبکه‌های اجتماعی

واکنش نسرین مقانلو به حذف تصویرش در تبلیغات یک نمایش

نسرین مقانلو، بازیگر سینما و تلویزیون که این روزها تئاتر «دپوتات» را در مشهد بر صحنه دارد، به حذف چهره‌اش در بیلبوردهای تبلیغاتی این شهر واکنش نشان داد و در صفحه شخصی خود نوشت: «هنوز بعد از ۳۳ سال سابقه کار هنری نفهمیدم که ما کجاییم، در یک قسمت از شهر (طرقبه) بیلبوردها با تصاویر ماز ن ها اجازه نصب دارند و در مشهد باید بدون تصویر زن ها بیلبورد بالا برد، اما برای من یکی فرقی ندارد که در بیلبورد باشم یا نباشم، چرا که همیشه گفته ام که مردم در قلب من هستند و من در قلب آن ها، همین برای من بزرگ ترین جایزه و لطف خداوند است، امیدوارم که روزی از این فقر فرهنگی بیرون بیاییم و به هنر و هنرمندان کشورمان بیشتر احترام بگذاریم...»

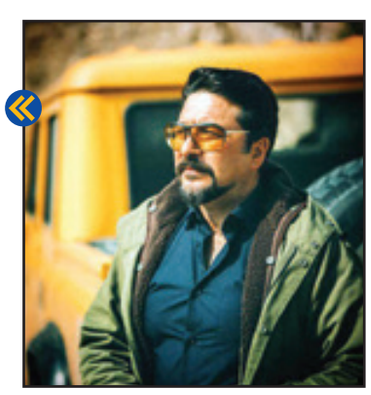

امیرحسین صدیق، بازیگر سریال «قصه‌های تابه‌تا» از کمبود برنامه‌های عروسکی در صداوسیما انتقاد کرد. به گزارش پانا، این هنرمند گفت: تئاترهایی که به‌صورت مستقل تولید می‌شوند و به‌ویژه نمایش عروسکی در صداوسیما هیچ جایی ندارند. هر از گاهی یک تئاتر تلویزیونی کار می‌شود اما چرا در تلویزیون رسمی ما با سی، چهل کانال، هیچ جایی وجود ندارد که در آن به‌صورت تخصصی به تئاتر پرداخته شود. وقتی به تئاتر پرداخته نمی‌شود، چگونه باید انتظار داشته باشیم به تئاتر عروسکی بها داده شود؟! نگاهی که در سال‌های اخیر به تئاتر عروسکی شده، به‌قدری سخیف بوده که باعث دلزده شدن مردم از عنوان نمایش عروسکی شده است. متاسفانه از عروسک‌ها در ساده‌ترین شکل ممکن استفاده ابزاری می‌شود و مردم فکر می‌کنند عروسک و تئاتر عروسکی همان چیزی است که در برخی از برنامه‌های تلویزیونی می‌بینند!

به روایت تاریخ

غلامرضا آذری خاکستر

مروری بر جایگاه یکی از شهرهای تاریخی خراسان در دوران قاجار

کلات؛ تبعیدگاه روشنفکران

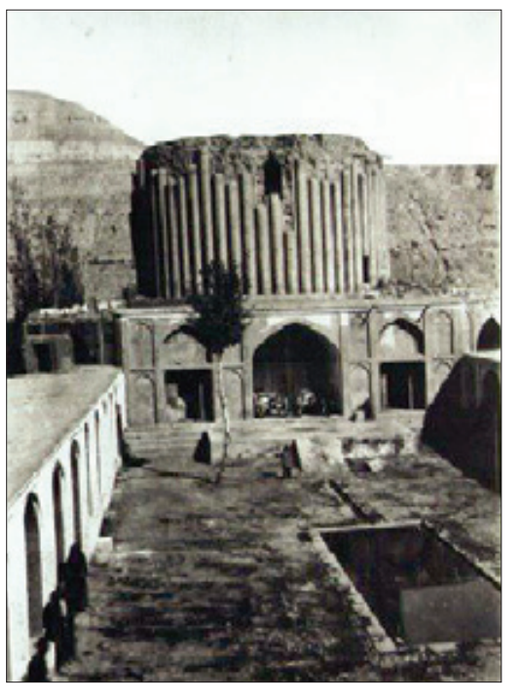

کلات در لغت به معنی «آبادی و زیستگاه بر فراز کوه» است. مفهومی که تجلی آن به انضمام یک طبیعت زیبا و تاریخ و فرهنگی غنی؛ هویت این منطقه را شکل داده است. این منطقه کوچک اما پُرظرفیت، همان دژ نفوذناپذیری است که تیمور گورکانی ۱۴ بار به فتح آن کوشید و ناکام ماند و همان قلعه امنی است که نادرشاه افشار خزاین به غنیمت آورده از هند را در درونش پنهان ساخت. اما نقش کلات در تحولات تاریخی، سیاسی و اقتصادی خراسان بزرگ کم نبوده و ردپای آن را می‌شود در اسناد و نقشه های تاریخی و آثار مکتوب دید. جالب است بدانید، این منطقه به نام های دارالثبات، دژ خدای‌آفرین، کلات نادر و کلات نادری نیز در تاریخ یاد شده و حتی شهرت آن به اشعار فردوسی هم رسیده است. پس از کشورگشایی و فتوحات نادرشاه افشار این خطه بیشتر مورد توجه قرار گرفت و اهمیت سیاسی و نظامی آن موجب شد تا مورد توجه سیاحان خارجی و گردشگران باشد. در دوره قاجار دوری از مرکز حکومت و شرایط خاص کلات باعث شد تا این منطقه تبعیدگاه شماری از روشنفکران آن روزگاران باشد.

بلیت خروج از کلات

شاید ندانید که سالیان پیش، ورود و خروج به کلات تابع شرایط خاص زمانی می‌شد و به همین دلیل در آن دوران به تعدادی از سیاحان که قصد ورود به این منطقه را داشتند، بنا به دلایلی اجازه ورود داده نشد. از جمله «جیمز بیلی فریزر» انگلیسی که در ژوئن ۱۸۳۳ م. قصد سفر به کلات و دیدن آن جا را داشت اما با مخالفت یلنگ توشخان حاکم کلات مواجه شد. علاوه بر این، بیرون آمدن از این منطقه نیز با برگه خروج ممکن بود. «در کلات رسم است که هر کس می خواهد از داخل کلات خارج شود، باید بیاید از حاکم بلیت خروج بگیرد. والا قراول ها و مستحفظین در بند مانع او می شوند. بلیت عبارت است از یک قطعه کاغذ که حاکم می نویسد خطاب به مستحفظینِ در بندها که فلانی از فلان در بند عازم است، مانع او نشوید. [۱]»

«حیرت»؛ اولین تبعیدی کلات

تبعید به کلات یکی از مسائل قابل توجه در دوره قاجار است. به ویژه تبعید روشنفکران و کسانی که اهل اندیشه بودند. گزارش منابع تاریخی حاکی از آن است، «حیرت» نخستین فردی است که مدتی به کلات تبعید شده بود. شاهزاده ابوالحسن میرزا شیخ الرئیس قاجار فرزند حسام السلطنه که در عرصه شعر به «حیرت» تخلص داشت در سال ۱۲۹۴ ق. برای خدمت در آستان قدس عازم مشهد شد و در مشهد مجالس درس و خطابه تشکیل داد. سخنان دلپذیر شیخ الرئیس موجب شد تا در میان اهل علم و فضیلت جایگاه خوبی به دست آورد و سپس ناظر دارالشفاء آستان قدس شد. در سال ۱۲۹۶ ق. محمدتقی میرزا رکن الدوله برادر ناصرالدین شاه حاکم خراسان و متولی باشی آستانه شد. بنا به دلایلی بین او و شیخ الرئیس اختلافاتی پدید آمد که باعث شد تا شیخ الرئیس تحت الحفظ به کلات نادری تبعید شود و سه ماه در آن منطقه باشد. وی در قطعه شعری به شرایط تبعید اشاره کرده است: نامم گرفت خطه بغداد تا هری / وندر کلات ماندم چون گنج نادری [۲] غیر از لباس تقوی غیر از حجاب قدس / منت ز جامه ای نکشم بهر ساتری

روزنامه‌نگار تبعیدی

احمد مجدالاسلام کرمانی در سال ۱۲۸۸ ق. به دنیا آمد و تحصیلات صرف و نحو را نزد ناظم الاسلام کرمانی به پایان رساند و سال ۱۳۰۸ ق. به اصفهان رفت و به تحصیل فقه نزد ملا محمد باقر فشارکی پرداخت و اصول خارج را در محضر میر محمد تقی مدرس به پایان رساند و اجازه اجتهاد کسب کرد. تاسیس جمعیت ادبی و مدرسه نوین برای بچه های اصفهان از دیگر اقدامات مجدالاسلام بود که با مخالفت هایی مواجه و تعطیل شد. انتشار مقالات در روزنامه های ثریا و حبل المتین و پرورش باعث شد تا ظل السلطان حاکم اصفهان در صدد آزار و اذیت وی برآید و او را به قتل تهدید کند. در چنین شرایطی مجدالاسلام عازم تهران شد و فعالیت های سیاسی اش را آن جا در قالب همکاری با روزنامه ادب و نگارش مقالاتی علیه استبداد ادامه داد. بدگویی از عین الدوله و عضویت در انجمن مخفی، زمینه های تبعید وی را فراهم کرد. جرم واقعی مجدالاسلام را فعالیت بر ضد دولت و شب نامه نویسی ذکر کرده اند. [۳] سرانجام در ۲۴ ربیع الثانی ۱۳۲۲ مجدالاسلام به همراه حسن رشدیه و میرزا آقا اصفهانی دستگیر و به کلات تبعید شد. آن ها مدت هفت ماه در کلات بودند. ملک زاده در کتاب تاریخ مشروطیت ایران در ارتباط با تبعید این سه نفر نوشته است: «عین الدوله که اقتدارش روز به روز دامنه پیدا می کرد و طبع مستبدش با افکار نوین سازش نداشت بر آن شد تا افرادی را که به آزادی خواهی معروف بودند و از اوضاع کشور انتقاد می کردند، از میان بردارد این بود که سه نفر از روشنفکران را که هریک معروفیت و موقعیتی در میان مردم داشتند دستگیر و به سخت ترین وضعی به کلات فرستاد و در آن قلعه مخروبه محبوس کرد. [۴]» رشدیه در نامه ای اوضاع کلات را مطلوب توصیف کرده و در شرح آن نوشته است: «در کلات دوازده فرسخ در دوازده فرسخ آب جاری با اشجار مثمره در هم میوه های متنوعه روی هم، هوای لطیف، آب گوارا، نان گندم خالص، برنج صدری، روغن معطر، با بره های پرواری... [۵]»

تبعید بنیان گذار مدارس نوین به کلات

میرزا حسن رشدیه در سال ۱۳۱۵ ق. موفق شد اولین دبستان نوین کشور را در تهران تاسیس کند اما فعالیت های سیاسی او در زمینه مشروطه، زمینه های تبعید وی را فراهم می کند.

رشدیه در کلات تلاش کرد تا مدرسه ای تاسیس کند. شرح این موضوع در سفرنامه کلات آمده است: «حاجی میرزا حسن از بس میل به معاشرت و تربیت اطفال داشت و در کلات هم همه روزه اصرار می کرد که حاکم حکم کند تمام بچه ها را در دار الحکومه حاضر نمایند تا حاجی، مکتب رشدیه راه بیندازد و آن ها را تربیت کند و تعلیم بدهد. حاکم بیچاره عذر می آورد که بچه های این جا از شش، هفت سالگی مشغول کار می شوند و کمتر هنر آن ها این است که چندین راس گوسفند برداشته در کوه ها به چرا می برند و اگر ماهی دو تومان هم به پدر و مادر آن ها بدهند راضی نخواهند شد که پسرهای آن ها بیایند مشغول درس خواندن بشوند... [۶]» پس از عزل عین الدوله و در زمان صدارت مشیرالدوله، رشدیه را که در آن موقع به عنوان تبعید در کلات به سر می برد، با احترام به مشهد دعوت کردند. [۷] صنیع حضرت از دیگر افرادی است که محکوم تبعید به کلات شده است. احمد کسروی، نویسنده کتاب «تاریخ مشروطه ایران» درباره وی می نویسد: چون در جلسه بیست و سوم (نهم ذوالحجة) محمدعلیشاه مجدد با مشروطه خواهان دوستی کرد و دستور داد اوباشان را دستگیر کنند. صنیع حضرت پنهان شد و او را در خانه پدرزن خود دستگیر کردند که در میان آنان گریخته بود. سرانجام در روز دوشنبه بیست و نهم ذوالحجة ۱۳۲۵ به موجب رای عدلیه به ۱۰ سال حبس در کلات محکوم شد و به صوب زندان اعزام گشت. [۸]

تبعیدی‌هایی که به کلات نرسیدند

می گویند میرزا ابراهیم خان منشی زاده و میرزا اسدا... خان ابوالفتح زاده را که در حقیقت بنیان گذاران کمیته مجازات بودند (گروهی که در اواخر دوره قاجار اقدام به ترور افرادی می کردند که به نظرشان ایادی بیگانه بودند) به بهانه تبعید به کلات نادری از تهران بیرون بردند و در ۲۷ ذیقعده ۱۳۳۶ در خفا به مغیث الدوله پسر ناظم الدوله دستور دادند در بین راه سمنان به دامغان آن ها را تیرباران نمایند. [۹] برای این منظور، دو اسب بدون زین و یراق و رکاب در اختیار آن دو نفر گذاشتند تا سوار شوند و راه مشهد را همراه ژاندارم ها پیش گیرند. در ۱۲ کیلومتری سمنان ژاندارم ها به آنان پیشنهاد کردند که آهسته از جلو بروند تا ژاندارم ها در قهوه خانه چای صرف کنند و به دنبال آنان بروند، همین که منشی زاده و ابوالفتح زاده چند قدمی از قهوه خانه دور شدند، ژاندارم ها هیاهو به راه انداختند و چنین وانمود کردند که زندانیان گریخته اند و بلافاصله شروع به شلیک کردند، ابوالفتح زاده بر اثر گلوله به قلبش در دم جان سپرد و منشی زاده با ژاندارم ها درگیر شد و سرانجام کشته شد. [۱۰]

اجرای تئاتری که منجر به تبعید شد

اما یکی دیگر از تبعیدی های کلات، سیدعلی آذری بود. او ۴ خرداد ۱۳۰۹ تئاتری عمومی با عنوان «وصلت های گوناگون» را در تالار اعتبار السلطنه مشهد با هدف کمک به زلزله زدگان سلماس اجرا کرد. اداره معارف خراسان و نظمیه مشهد اجازه نمایش آن را برای دوشب داده بودند که یک شب اختصاص به تماشاگران زن داشت. استقبالی که بانوان از این نمایش کرده اند در تاریخ هنر خراسان کم نظیر بود. با شروع نمایش محمدرفیع خان نوایی رئیس نظمیه مشهد دستور تعطیلی آن را می دهد و بانوان این اقدام را توهین تلقی کرده و تا نیمه های شب در محوطه سالن اعتبار السلطنه تجمع می کنند و روز بعد برای اعتراض به دفتر محمود جم که آن ایام استاندار خراسان بود، می روند. جریان لغو تئاتر در روزنامه حبل المتین منعکس شده و علی آذری به خاطر برهم زدن نظم عمومی شهر ۴۸ روز زندانی و سپس به کلات تبعید می شود.

منابع

[۱]. سفرنامه کلات گوشه ای از تاریخ مشروطیت ایران. احمد مجدالاسلام کرمانی. دانشگاه اصفهان، ص ۲۷۴
[۲]. شیخ الرئیس (حیرت). نیکوهمت. مجله وحید. آذر ۱۳۵۰. شماره ۹
[۳]. حیات یحیی. یحیی دولت آبادی. ج ۲. تهران: عطار. ۱۳۶۱، ص ۶۵
[۴]. زندگی نامه پیر معارف رشدیه بنیان گذار فرهنگ نوین ایران. فخرالدین رشدیه. تهران: هیرمند. ۱۳۷۰، ص ۱۲۱
[۵]. همان، ص ۱۲۴
[۶]. سفرنامه کلات گوشه ای از تاریخ مشروطیت ایران. ص ۲۸۳
[۷]. زندگی نامه پیر معارف رشدیه بنیان گذار فرهنگ نوین ایران، ص ۱۷۵
[۸]. تاریخ مشروطه ایران. احمد کسروی. ج ۱. تهران: امیرکبیر. ۱۳۶۱، ص ۵۳۱
[۹]. خاطرات سیاسی فرخ. تقریر مهدی فرخ "معتصم السلطنه". به اهتمام و تحریر پرویز لوشانی. تهران: امیرکبیر. ۱۳۴۷، ص ۱۰
[۱۰]. ایران در جنگ بزرگ. احمد علی سپهر. ج ۱ تهران: ادیب. ۱۳۶۲، ص ۵۰۳

یادداشت

مهدی فقیهی

دبیر ستاد فاوا معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

لزوم تحقق شهر هوشمند با هدف ارتقای زندگی شهری

شهرهای بزرگ جهان هم اکنون با چالش های بسیاری ناشی از توسعه پرشتاب صنعت، فناوری، تکنولوژی و... مواجهند و این روند نیازهای جدیدی را در ساختارهای آن ها شکل می دهد. این تحولات، ضرورت بازنگری و بازاندیشی در روند مدیریت های شهری را دوچندان می کند تا در چهارچوب اقدامات و زیرساخت های متناسب، پیشرفت فناوری های جدید اطلاعات و ارتباطات محقق شود.

مفهوم «شهر هوشمند» با نگاهی به همین نیاز مطرح شده است. رویکردی که با تکیه بر سرمایه های اجتماعی شهر و بهره گیری از توان فکری و مشارکتی شهروندان، الگویی جدید از مدیریت شهری را ترسیم می کند.

شماری از صاحب نظران در تبیین مفهوم مذکور، این تعریف را ارائه کرده اند: «شهر هوشمند به شهری گفته می شود که دارای معیارهای زندگی هوشمند جدید در حوزه های حاکمیت هوشمند (Smart Governance) جابه جایی هوشمند (Smart Mobility)، محیط هوشمند (Smart Environment)، مردم هوشمند (Smart People)، زندگی هوشمند (Smart Living) و اقتصاد هوشمند (Smart Economy) باشد. در شهر هوشمند اداره امور شهروندان شامل خدمات و سرویس های دولتی و سازمان های بخش خصوصی با کیفیت و ضریب ایمنی بالا و با بهره گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات و کاربردهای مرتبط با آن انجام می شود». در مجموع می توان گفت که در شهر هوشمند تمام خدمات مورد نیاز ساکنان از طریق شبکه های اطلاع رسانی تامین می شود. به طور کلی می توان چنین اذعان کرد که استراتژی شهر هوشمند، حمایت از فعالیت های شهری در محیط های مجازی است که راهکار مناسبی برای حل مسائل شهری امروزی به شمار می آید و نقش بسیار مهمی در بهبود وضعیت زندگی شهروندان دارد. شهر هوشمند یک شهر آماده و به هم پیوسته است. چنین شهری باید در برابر همه اتفاق های غیرمترقبه آماده و در شرایط خاص پاسخ گو باشد. در چنین سیستمی پیوند خدمات و امکانات نیز مهم است.

البته لازمه ایجاد شهر هوشمند، آگاه سازی و مشارکت کارآمد شهروندان و نیز سرمایه گذاری همزمان در زیرساخت های مختلف شهری است. تحقق شهر الکترونیک بدون توجه به اعمال موارد مذکور محقق نخواهد شد. نکته مهم در اجرای این پروژه، وابسته بودن آن به موضوعی به نام شهروند الکترونیکی است. به عبارت دیگر تا شهروندان از نظر فرهنگی، آموزشی و اطلاعاتی به حدی نرسند که ترجیح دهند به جای خدمات سنتی و کاغذ محور از خدمات الکترونیکی استفاده کنند، پروژه شهر هوشمند به نتیجه نخواهد رسید. یکی از ملزومات گسترش «فرهنگ شهروندی الکترونیک» این است که اطلاعات لازم درباره خدمات مختلف شهری روی شبکه های الکترونیک در اختیار شهروندان قرار داشته باشد.

بنابراین می توان به صراحت اذعان کرد که شهر هوشمند بدون توجه به شهروند الکترونیک به طور واقعی تحقق پیدا نخواهد کرد. بنابراین لازمه تحقق این دو، توجه علمی و اصولی به وضعیت های موجود در شهرهای ایران به صورت واقعی است به گونه ای که با کمترین هزینه، در حداقل زمان بیشترین سود در ابعاد مختلف آموزشی، مشارکتی، زیرساختی و ساختاری ایجاد شود. از اهم موانعی که در برابر توسعه